

Lett-e „+”?

egyházkerületi felügyelői jelentés 2018/2019

Magyarországi Evangélikus Egyház – Északi Egyházkerület

Dr. Fábri György

Hogyan tudunk majd a második ötszáz évben sáfárkodni a Reformáció félezer éves örökségével? Ezt a kérdést tettük fel egymásnak tavaly tavasszal, túl a reformációs emlékév élményein, eseményein, lelki és közösségi megerősödésének szándékain. Eltelt egy év, ezért a felügyelői jelentés számvetésében már lehet és kell is mérlegre tennünk, hogy mennyire hozott többletet egyházi életünkben az „500+”?

1. Tisztújítás – az új időszak kezdetén

Egyházkerületi közgyűlésünkön és más fórumainkon is közös elszánásként fogalmaztuk meg, hogy az Egyház előtt álló missziós, szervezeti egyszerűsítési, fenntarthatósági és gyülekezet-építési feladatok jegyében keressük a jelölteket az egyes szolgálatokra – tudván ismerve az időnként szűkös merítési bázis realitását is.

Megnyugvással jelenthetem, hogy az egyházkerületi tisztújítás feszültségek és anomáliák nélkül zajlott le, amiben a gyülekezetek józansága mellett a jelölőbizottságok bölcsessége és hatékonysága is nagy szerepet játszott. A statisztikai adatok alapján...

Mindez illetve a személyes beszélgetések azt mutatják, hogy gyülekezeti és a különféle egyházkormányzati szinteken is sokhelyütt valóban a feladatokhoz igyekeztek szolgálatra jelentkezőket találni. Azonban nem tűnik úgy, hogy jelentősen bővült volna az aktív egyháztagok köre, ami megszólító-képességünk visszajelzése, de a jövőre nézvést nem megnyugtató.

Szólnom kell az országos tisztújítást kísérő jelenségekről is. Örömteli, hogy egyházkerületünkben több testvérünk kapott bizalmat fontos szolgálatokra: egyebek közt elnök-püspök, országos felügyelő, zsinati elnök, országos ügyész, gazdasági, nevelési és oktatási valamint építési bizottsági elnök kerül ki Északról. Kérem, hogy imádságunkkal és támogató közreműködésünkkel segítsük őket. Az Egyházunkat országos szinten képviselő elnökség megválasztása szabályszerűen történt, de az odavezető folyamatban a taktikázások, az Egyház küldetéséhez méltatlan „érvelések” megjelenése és a nyílt, őszinte kiállások hiánya sokunknak okozott csalódást.

Nem ennyire látványos, de mindennapi intézményi életünket érinti a különféle igazgatótanácsok működése. Ezért ezek megválasztásában nagy gondosságra és körültekintésre van szükség. Külön is szeretném hangsúlyozni a jó rend betartásának szükségességét, például abban, hogy a gyülekezetei-egyházmegyei küldöttek a törvényben előírt módon legyenek megválasztva. Ha úgy látjuk, hogy a jelenlegi előírások a testületi döntésekre túlságosan bürokratikus vagy életszerűtlen elvárásokat fogalmaznak meg, akkor kezdeményezzük megváltoztatásukat, ahelyett, hogy figyelmen kívül hagyjuk azokat. Ezt egyébként érvényesnek tartom egyházi életünk más területeire is.

Jómagam egyfelől köszönettel és megtisztelve fogadtam az Egyházkerület gyülekezeteinek bizalmát, amivel újra megválasztottatok kerületi felügyelőnek. A kerületi és országos tisztségekbe a jelöléseknél igyekeztem a missziós és szervezeti hatékonysági szempontokat az egyeztetéseken megjeleníteni. Az országos vezetői jelöléseknél és választásnál nyilvánosa szorgalmaztam a jelöltek programjainak megismerését, az azokról való nyílt vitát (nem sok sikerrel). A Zsinaton megválasztottak a Teológiai Bizottság tagjának is, amely testületben fontosnak tartom a lelkészek mellett a világiak részvételét is.

2. A változások elindulása

Az Országos Iroda, a korábban megbízott munkacsoportok illetve intézmények és az új zsinat Egyházunk egész működését alapjaiban érintő programok megvalósítását vitte tovább. Ezek közül három tartok fontosnak itt kiemelni, tovagyűrűző hatásuk és összefüggéseik miatt.

a; Lelkeszi Életpályamodel – az első lépések

Mindenekelőtt a Lelkeszi Életpályamodel első szakaszának elindulásáról essék szó. Hangsúlyozottan és egyértelműen az első lépésekről, a program egy részéről, mert az Országos Presbitérium erről szóló határozata világossá tette, hogy a lelkeszi jövedelmek rendezése önmagában nem a LÉM, az csak a szorosan és elszakíthatatlanul beleértendő továbbképzés-monitoring rendszerrel és szakmai-mentálhigiénias támogatással együtt fog működni. Ezeket az országos egyháznak kell kiépítenie, megvalósítania, azonban sem a jövedelmek rendezése, sem a lelkeszi munkamértékelése nem lehetséges a gyülekezetek aktív részvétele nélkül. Az első lépések éppen a múlt hét végéig történtek meg. A beérkezett kérelmek száma azt mutatja, hogy a gyülekezetek több helyütt is megtalálták a saját források erősítésére, ugyanakkor néhány esetben az önrész vállalásának hiánya nehezen értelmezhető – erről külön egyeztetést folytatunk az érintett gyülekezetekkel.

A LÉM kidolgozása és bevezetése kapcsán a teljes nyilvánosságot, átláthatóságot és a három elem szoros összekapcsolódásának az elvárását képviseltem. Egyetértettem a mielőbbi bevezetéssel, de csak ezen feltételek érvényesítését is rendszerbe iktatva.

A LÉM kapcsán továbbra is fontosnak tartom a gyülekezetek aktív részvételét a lelkészek támogatásában. A LÉM-támogatások részleteit, időtávját kellő tudatossággal kell kezeljék. Lényeges, hogy a gyülekezeteknek legyen információjuk a monitoring eredményeiről illetve a lelkészekkel testvéri egyeztetésekben kapjanak képet a segítő szolgáltatásokban történő részvételről.

A LÉM elkerülhetetlenül felveti a gyülekezeti támogatások egész rendszerének áttekintését, szükséges átalakítását. Ehhez azonban még több információ lesz szükséges és a gyülekezetek gazdasági-szervezeti életképességének őszinte (ön)vizsgálata. Ebben feltétlenül együtt kell működniük az egyházkormányzati szinteknek és a szakembereknek – mindebben koordináló, információs munkámat folytatni fogom.

b; A gyülekezetek gazdasági önállósodása, az önfelelőség programja.

Személyes egyházi munkám legfontosabb részének tartom az elmúlt egy évben annak a zsinati előterjesztésnek a kidolgozását és beterjesztését, amelyet 2019 februárjában ellenszavazat nélkül fogadott el a Zsinat. Ennek lényege: teológiai megalapozással indokoltan, közvetlen egyházszerkezeti, szemléleti és gazdasági hatást érjünk el azt megcélözva, hogy belátható időn belül és a szolidaritás elvét is érvényesítve gyülekezeteink hitéleti működésükben önfenntartóvá váljanak. A program gazdasági számításait és részleteit a mellékelt előterjesztés tartalmazza, azt szóbeli előterjesztésemben röviden összefoglalom. A program megvalósításának főbb pontjai, melyek elindultak:

Helyzetfeltárás: a zsinati előterjesztésben feldolgozott 2017-es adatbázishoz hasonlóan a központi gyülekezeti gazdasági adatbázisok idősoros rendezése (2015, 2016, 2018); célzott konzultációk az adatok értelmezéséhez (kiugró bevételek, kiadások stb.); speciális helyzetek feltárása (intézményfenntartás, nagyobb beruházások, külső forrásokból); pályázati nyilvántartások és gazdálkodási adatok egymásra vetítése; népmozgalmi és gazdálkodási adatok egymásra vetítése; szociodemográfiai, gazdálkodási, népmozgalmi adatok egymásra vetítése; tájékoztató anyag + kérdőív, szempontrendszer, tematika kidolgozása; ezt felhasználva teljeskörű konzultáció, egyházmegyék (felügyelők) bevonásával, gyülekezeti szintű gazdasági helyzetképről, jövőképről; összefoglaló anyag készítése, gyülekezeti szintig lebontva.

Kommunikáció: tájékoztató anyag készítése, ennek bemutatása; egyházi felületeken a kiinduló megfontolások ismertetése; jó gyakorlatok / speciális nehézségek, / külföldi példák folyamatos bemutatása; nyilvántartási felületek kidolgozása, ehhez önkéntes csatlakozási lehetőségek megteremtése; LMK-k, gyülekezeti elnökségi találkozók, lelkészkonferenciák stb. tematikájába felvétel; EHE képzésekben megjeleníteni a témát, teológiai kidolgozás megerősítése; külső kommunikációban megjelenés (1%-os kampány idején üzenetértékű sajtómegjelenés lehet!)

Integráció egyházi programokkal: LÉM és gyülekezeti támogatások adataival szinkronizálás, komplex gazdasági szemlélet; a kormány-megállapodás keretében a finanszírozási irányok és indoklásuk, stratégiai céljai megjelenítése; egyházi épületek és gépjárművek átfogó felújítási, korszerűsítési, újrakepítési, frissítési kataszterének elkészítése.

c; Lelkészképzés kinyitása: a későbbi elhívás befogadása

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektori pozíciójában a tavaly esedékessé vált tisztújítás elkerülhetetlenné tette, hogy (megköszönve Szabó Lajos rektor úr sokéves egyházi-egyetemi szolgálatát) a fenntartót képviselő Országos Presbitérium újrafogalmazza elvárásait Egyházunk egyik legfontosabb intézménye számára. A rektori pályázati kiírásban megjelölt szempontokat egy általam előterjesztett és az OP által elfogadott fejlesztési koncepció alapozta meg, amelyben kiemelten szerepelt a képzés kinyitásának igénye azon testvéreik előtt, akik már felnőtt emberként, szakmai képzettséggel és életúttal kapnak elhívást a lelkesítő szolgálatra. A semmilyen mértékben sem csökkentett értékű vagy elvárású képzési formát az EHE kidolgozta és az őszi meghirdetés nyomán tizenhat alkalmasnak találtatott elsőévessel el is indította. Nem csupán a lelkesítőhiányt orvoslandó tartjuk lényegesnek ennek a képzési iránynak a sikerét, hanem egyházképünket is teljesebbé teszi. Gyülekezeteinknek ugyanakkor feladatot jelent ezeknek a teológus-hallgatóknak a fogadása, illetve a lehetőség terjesztése szélesebb körben.

d; Mitől evangélikus az iskola?

Intézményrendszerünk missziós szempontból nagy reményekkel gondozott része az evangélikus iskolák hálózata. Megismerendő, hogy valójában milyen missziós potenciál is van oktatási intézményeinkben, egy szociológiai kutatást dolgoztam ki és vezettem egyetemi műhelyekkel közösen az iskolai hitmegélésről középiskoláinkban. A kutatás eredményeinek rövid összefoglalása: Az iskola hozzáadott értéke az egyházhoz tartozáshoz viszonylag kisebb a családi háttérrel összevetve, ugyanakkor a hitmegélésben a lelkesítő/hitoktatói hatás a legfontosabb. Azokban az iskolákban erős hitmegélés, amelyek számottevő evangélikus hagyománnyal és környezettel rendelkeznek. A diákok nyitottságot, elfogadást, kritikai gondolkodást kapnak az iskolából, valamint az egyházi tanítások elsajátítása is rendszerben megtörténik. Az iskolalelkesítő/hitoktató szerepe meghatározó abban, hogy mennyire érvényesül az egyházi misszió. A személyes élethez a vallási-egyházi támogatás megélése hasonlóan csekély, mint általában az evangélikus egyházunkban. Stabil evangélikus környezet (iskolalelkesítő, tanári kar evangélikus jellege, élő gyülekezeti kapcsolódások) szükséges az iskola missziós működéséhez.

Mindezek alapján elkészült iskoláink számára az Egyház teológiai-pedagógiai alapvetése, valamint az iskolákkal közös egyeztetési-fejlesztési program indult, aminek keretében közvetlenül találkozunk pedagógusainkkal, az evangélikus jelleg és a gyülekezeti kapcsolódások erősítéséről beszélgetni.

3. Gondjaink és megoldatlanságaink

Az eltelt egy évben sem következett be fordulatértékű változás egyházi életünkben. A gondjaink ismertek: lelkesz-hiány, a gyülekezetek egy részében az aktivitás gyengesége, fogyatkozások, vagyis népmozgalmi tendenciáink változatlanul negatív iránya. Komoly értékelést igényel a gyülekezet-plántálási programunk eredményessége, ezt idén meg kell tennünk, egyeztetve a gyülekezetekkel, régiókkal.

A Zsinat által korábban hozott új szabályozás szerinti fegyelmi eljárást sajnos kénytelen volt a gyakorlatban is megtapasztalni egyházkerületünk. A Miskolc Belvárosi Egyházközséget illetve az Abaffy Szeretetszolgálatot érintő ügyet a teljeskörű beszámolás mellett azért hozom szóba, mert általános tanulságai mindannyiunk számára fontosak. Azt tapasztaltuk ugyanis azokon az egyeztetéseken, melyeken elnöktársammal együtt vettünk részt, hogy még mindig nem egyértelműsödött gyülekezeteinkben mindenütt a jogszerűség, a jó rend megtartásának feltétlen elvárása. Ingatlanaink, bevételeink, projektjeink egyházi és állami szabályozások keretei között léteznek, azokkal bánni csakis ezek következetes betartásával szabad. A másik tanulság, hogy ha a konfliktusokat nem oldjuk fel testvéri szeretettel, akkor azok komoly problémákat okozhatnak az együttműködésben. (Mivel az eljárások még nem zárultak le véglegesen, ezekről konkrétan nem írok.)

Eleink reánk bízott épített örökségének óvása illetve hitéletünk, egyházi intézményeink tereinek fejlesztése folyamatos kötelezettségünk. Feltűnő, hogy miközben ezek az ingatlanok közösségi célokat is szolgálnak, Magyarország harmadik legnagyobb egyházi közösségeként mégsem részesülünk ennek megfelelő arányban a közösségi forrásokból mindehhez. Nyilván ennek okairól, motivációiról minden felelős elszámol a lelkiismeretével és a törvényességgel, a mi részünk ebben a jobbnál jobb és átgondolt célok, stratégiák megfogalmazása, amelyek méltóak a közösség figyelmére, támogatására. Rendelkezünk ilyenekkel, azonban ezek esetében olyan társadalmi-gazdasági körülményekkel találkozunk, mint például az építési költségek drámai emelkedése. A Budakeszi Gyülekezet templom-építési nekibuzdulását ez jelenleg igencsak akadályozza, pedig a gyülekezet és támogatói saját felajánlásainak mértékéből az egyéni áldozatvállalás ösztönző példaadását tanulhatjuk. A Nyíregyházi Nagytemplom felújításának ügyét is érinti ez a körülmény, ami arra is figyelmeztet, hogy a hatékony és ütemes projektmenedzsmentre figyeljünk mindig oda, a gyülekezeti egyeztetésekben ez legyen kiemelt szempont.

Mindezeknél kevésbé tűnik napi gondnak, pedig polgártársaink és hitsorsosaink életének perceit is gyötrelmessé teszi, hogy a világban körülöttünk továbbra is terjed a szenvedés, a nélkülözés, a

megnyomorítottság. Egyházkerületünk áldozatosan és elkötelezetten vett részt az üldözött keresztények erőnk szerinti megsegítését célzó kezdeményezésekben, a közös imádságokban testvéreinkért. Itt, az Északi Egyházkerületben napi tapasztalásunk egyes régiókban, településeken az elszegényedés szorongató ténye, a kiúttalanná és esély nélkülivé váló szegények, cigányok és más etnikumúak egyéni és közösségi, szociális szegregálódása. Továbbra se fordítsuk el ettől tekintetünket, imádságunk, odafigyelésünk, segítségadásunk és nyitottságunk legyen a Jóisten kegyelmében testvéreink számára megtapasztalt kereszténység.

* * *

Emberi-szervezeti bottlodozásinkkal együtt, azok ellenében akár, érezhettük az elmúlt egy évben is a Gondviselés óvását és Krisztustól kapott reménységünk sok imádságban, magánéleti és egyházi közösségi körben is ható örömét, boldogságát. Vizsgáljuk meg magunkat egyénileg és közösen is, hogy az 500-hoz azt a bizonyos „+”-t erőnk szerint adtuk-e hozzá a második évezred első évében? Bizonyos vagyok benne, hogy az őszinte számvetés után Jézusba vetett hittel a hiányosságainkon tudunk javítani. Munkálkodjunk a következő munkaévben is közösen Egyházunk, gyülekezeteink egységén, hatékonyságán és missziós teendőin!

Erős vár a mi Istenünk!

Csömör, 2019. április 3.

Dr. Fábri György
egyházkerületi felügyelő